Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
TAMARE ĆAPETA,
predstavljeni 13. februarja 2025 [1]

Zadeva C-687/23

D. E.
proti
Banco Santander, SA

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Direktiva 2014/59/EU – Okvir za sanacijo in reševanje kreditnih institucij – Reševanje banke Banco Popular – Prisilni prenos delnic brez protidajatve – Tožba za ugotovitev ničnosti in odgovornosti, vložena pred odločitvijo o reševanju – Pojem ‚obračunane' oziroma ‚zapadle' obveznosti – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva"

I. Uvod

1. Ta predlog za predhodno odločanje je še ena zadeva v nizu sodne prakse, ki je sledila sklepu o reševanju španske banke Banco Popular Español S.A. (v nadaljevanju: Banco Popular) z dne 7. junija 2017. [2]

2. Zaradi tega reševanja je veliko fizičnih in pravnih oseb izgubilo naložbe. To je povzročilo poplavo sodnih postopkov pred nacionalnimi sodišči in sodiščema Unije.

3. Med temi spori je več zadev, v katerih se zahteva razglasitev ničnosti in vračilo plačanih zneskov ali odškodnina, ker banka Banco Popular ni upoštevala nekaterih zahtev preglednosti in potrošniškega prava, ko je določene finančne instrumente prodala fizičnim in pravnim osebam. Povedano drugače, te tožbe niso temeljile na izgubi vrednosti navedenih instrumentov zaradi reševanja, temveč na zatrjevani nezakonitosti prvotnega vpisa teh instrumentov.

[1] Jezik izvirnika: angleščina.

[2] Glej Sklep Enotnega odbora za reševanje SRB/EES/2017/08 z dne 7. junija 2017 o sprejetju sheme za reševanje družbe Banco Popular, ki jo je Evropska komisija odobrila s Sklepom (EU) 2017/1246 (UL 2017, L 178, str. 15, v nadaljevanju skupaj: odločitev o reševanju).

4. V sodbah Banco Santander (Reševanje Banco Popular)[3] in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II)[4] je Sodišče ugotovilo, da so taki sodni postopki, če so bili začeti *po* datumu odločitve o reševanju, v nasprotju z Direktivo 2014/59/EU (direktiva o sanaciji in reševanju bank, v nadaljevanju: BRRD).[5]

5. Novost obravnavane zadeve je v tem, da se je postopek v glavni stvari začel *pred* reševanjem. Ali je to pomembno? To je pravzaprav vprašanje, ki je Sodišču postavljeno v obravnavani zadevi.

II. Dejansko stanje, vprašanji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

6. Leta 2009 je banka Banco Popular izdala „podrejene zadolžnice, zamenljive za podrejene obveznice Banco Popular Español, S.A. I/2009“ (v nadaljevanju: podrejene zadolžnice I/2009).

7. D. E. je 3. oktobra 2009 kot edini poslovodja družbe Lera Blava S.L.U. (v nadaljevanju: družba) za račun te družbe vpisal 15 teh zamenljivih zadolžnic v skupnem znesku 15.000 EUR.

8. D. E. je 25. maja 2012 prav tako za račun družbe podrejene zadolžnice I/2009, ki bi zapadle oktobra 2013, zamenjal za druge obvezno zamenljive podrejene zadolžnice (v nadaljevanju: podrejene zadolžnice II/2012). Te bi zapadle novembra 2015.

9. Družba je 14. januarja 2013 kot plačilo zaostalih plač imetništvo teh zadolžnic prenesla na D. E.

10. Podrejene zadolžnice II/2012 so bile 25. novembra 2015 v skladu s pogoji izdaje obvezno zamenjane za delnice banke Banco Popular. D. E. je temu ustrezno postal delničar banke Banco Popular.

11. D. E. je 6. oktobra 2016 v svojem imenu proti banki Banco Popular začel sodni postopek, v katerem je predlagal, da se ugotovi ničnost podrejenih zadolžnic I/2009 in II/2012 zaradi zmote, zaradi katere je razveljavljeno soglasje, ki se zahteva s pravom Unije, zlasti z direktivo MiFID I,[6] in da se naloži povračilo prvotno vloženega zneska. Podredno je predlagal povrnitev škode, nastale zaradi neizpolnitve obveznosti, ki izhajajo iz direktive MiFID I.

12. Juzgado de Primera Instancia (sodišče prve stopnje, Španija) je 31. maja 2017 ugodilo predlogu D. E. za ugotovitev ničnosti ter vpis podrejenih zadolžnic I/2009 in II/2012 razglasilo za ničen.[7] Iz nacionalnega spisa je razvidno, da je navedeno sodišče potrdilo, da banka Banco Popular ni izvedla preizkusa „ustreznosti“ D. E. niti v lastnem imenu niti kot poslovodje družbe, da bi ugotovila, ali je

[3] Sodba z dne 5. maja 2022, Banco Santander (Reševanje Banco Popular) (C-410/20, EU:C:2022:351, v nadaljevanju: sodba Banco Santander (Reševanje Banco Popular)).

[4] Sodba z dne 5. septembra 2024, Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) (C-775/22, C-779/22 in C-794/22, EU:C:2024:679, v nadaljevanju: Banco Santander (Reševanje Banco Popular II)).

[5] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2014, L 173, str. 190).

[6] Glede na predložitveno odločbo se je D. E. skliceval na Direktivo 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 263, v nadaljevanju: direktiva MiFID I).

[7] Glede na nacionalni spis je bila ta sodba strankama vročena 8. junija 2017.

v kateri koli od teh vlog imel potrebno znanje in izkušnje, da bi razumel tveganje, ki je neločljivo povezano s spornimi zamenljivimi zadolžnicami.[8] Banka Banco Popular se je na to odločitev pritožila pri Audiencia Provincial (sodišče province, Španija).

13. Enotni odbor za reševanje je 7. junija 2017 sprejel sklep o reševanju banke Banco Popular, ki ga je Evropska komisija odobrila istega dne.

14. Natančneje, to reševanje je vključevalo kombinacijo instrumentov reševanja s sredstvi upnikov in prodaje poslovanja[9] ter je bilo izvedeno, kot opisujem v nadaljevanju. Najprej je bila z uporabo instrumenta reševanja s sredstvi upnikov vrednost obstoječih delnic banke Banco Popular zmanjšana na nič. Torej so bile te delnice razveljavljene. Enako se je zgodilo s tistimi delnicami, ki so nastale s konverzijo dela neporavnanih obveznosti banke Banco Popular (obveznosti prvega reda). Drug del teh neporavnanih obveznosti (obveznosti drugega reda) je bil konvertiran v nove delnice, ki so bile prenesene na družbo Banco Santander S.A. (v nadaljevanju: Banco Santander). Banka Banco Popular je bila nato prodana družbi Banco Santander, toženi stranki v postopku v glavni stvari, ki je pridobila vsa preostala sredstva banke Banco Popular na podlagi združitve s prevzemom, pri tem pa je pravna osebnost banke Banco Popular prenehala. Družba Banco Santander je prav tako nasledila banko Banco Popular v sporu o glavni stvari.

15. Audiencia Provincial (sodišče province) je 29. marca 2019 sodbo sodišča prve stopnje razveljavilo, ker D. E. sploh ni imel aktivne procesne legitimacije. Menilo je, da bi namesto njega tožbo morala vložiti družba.

16. Zoper to sodbo je D. E. je vložil kasacijsko pritožbo na Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija). Kljub nasprotovanju obeh strank se je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) odločilo, da vloži predlog za predhodno odločanje v obravnavani zadevi. To sodišče tudi pojasnjuje, da so različne razlage med drugim člena 53(3) BRRD, ki so jih podala španska sodišča, vodile do znatnega števila pritožb pred njim, kar pomeni, da bodo smernice Sodišča v pomoč pri reševanju številnih teh zadev.

17. Glede na ta dejstva je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„(1) Ali je treba določbe člena 34(1)(a) in (b) v povezavi z določbami člena 53(1) in (3) ter člena 60(2), prvi pododstavek, točki (b) in (c), [BRRD] razlagati tako, da bi se lahko morebitna terjatev ali pravica, ki bi izhajala iz tega, da se subjektu, ki je nasledil družbo Banco Popular, naloži plačilo odškodnine na podlagi tožbe za ugotovitev odgovornosti zaradi trženja finančnega produkta (podrejene zadolžnice, nujno zamenljive za delnice iste banke), ki ne spada med instrumente dodatnega kapitala, vključene v ukrepih za reševanje družbe Banco Popular, ki so bili pretvorjeni v delnice banke pred sprejetjem ukrepov za reševanje banke (7. junija 2017), štela za obveznost, za katero velja določba o odpisu ali izbrisu iz člena 53(3) [BRRD], kot ‚neobračunana' obveznost ali terjatev, tako da bi prenehala in se ne

[8] Preizkus „ustreznosti" predpisuje člen 19(5) direktive MiFID I. Natančneje je opisan v členih 36 in 37 Direktive Komisije 2006/73/ES z dne 10. avgusta 2006 o izvajanju Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z organizacijskimi zahtevami in pogoji poslovanja investicijskih družb ter opredeljenimi izrazi za namene navedene direktive (UL 2006, L 241, str. 26, v nadaljevanju: direktiva o izvajanju MiFID I).

[9] Glej člen 24 oziroma člen 27 Uredbe (EU) št. 806/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2014 o določitvi enotnih pravil in enotnega postopka za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1093/2010 (UL 2014, L 225, str. 1, v nadaljevanju: uredba o EMR).

bi mogla uveljavljati zoper družbo Banco Santander kot naslednico družbe Banco Popular, če je bila tožba, iz katere bi izhajala ta odškodninska obveznost, vložena pred koncem postopka reševanja banke?

(2) Ali pa je, nasprotno, navedene določbe treba razlagati tako, da navedena terjatev ali pravica pomeni ‚obračunano' obveznost (člen 53(3) [BRRD]) ali ‚že zapadlo obveznost' v trenutku reševanja banke (člen 60(2)[, prvi pododstavek,] točka (b)) in da je kot taka izključena iz učinkov prenehanja ali izbrisa teh obveznosti ali terjatev ter bi se zato lahko uveljavljala zoper družbo Banco Santander kot naslednico družbe Banco Popular, če je bila tožba, iz katere bi izhajala taka odškodninska obveznost, vložena pred koncem postopka reševanja banke?"

III. Analiza

A. Ozadje, trditve strank in zgradba teh sklepnih predlogov

18. Vprašanje predložitvenega sodišča se nanaša na razlago pojmov „obračunanega" oziroma „zapadlega", kot sta rabljena v členu 53(3) in členu 60(2), prvi pododstavek, točka (b), BRRD.

19. Člen 53(3) BRRD določa:

„Če organ za reševanje glavnico obveznosti ali preostali neporavnan znesek v zvezi z obveznostjo s pooblastilom, navedenim v točki (e) člena 63(1), zmanjša na nič, se ta obveznost in katere koli *obveznosti ali terjatve* v zvezi z njo, *ki niso obračunane* v času izvajanja pooblastila, *obravnavajo kot izpolnjene* za vse namene in niso dokazljive v nobenem nadaljnjem postopku v zvezi z institucijo v postopku reševanja ali katero koli institucijo naslednico v katerem koli nadaljnjem prenehanju." [10]

20. Člen 60(2) BRRD v upoštevnem delu določa:

„2. Če se odpiše glavnica zadevnega kapitalskega instrumenta:

[…]

(b) v okviru zneska instrumenta, ki je bil odpisan, ali v zvezi z njim ne ostane *nobena obveznost do imetnika* zadevnega kapitalskega instrumenta, *razen že zapadlih obveznosti* in obveznosti za odškodnine, ki lahko nastanejo zaradi pritožbe, s katero se izpodbija zakonitost izvajanja pooblastila za odpis". [11]

[10] Moj poudarek.

[11] Moj poudarek.

21. V BRRD pojem „obračunanega“ oziroma „zapadlega“ ni opredeljen. Poleg tega je v nekaterih jezikovih različicah v členu 53(3) in členu 60(2), prvi pododstavek, točka (b), te direktive rabljen isti izraz, v drugih, tudi v španski, pa sta rabljena različna izraza.[12] Zato je težko sklepati na enotni pomen tega pojma.

22. BRRD pa glede pomena tega pojma ne napotuje na pravo držav članic, kar kaže, da mu je treba pripisati avtonomen pomen v okviru prava Unije.[13]

23. Ker reševanje s sredstvi upnikov ne vpliva na „obračunane/zapadle“ obveznosti, se na podlagi besedila člena 53(3) in člena 60(2), prvi pododstavek, točka (b), BRRD zdi jasno, da je odločitev, ali je obveznost „obračunana/zapadla“ ali ni, pomembna. Namreč, glede na člen 60(2), prvi pododstavek, točka (b), BRRD „ne ostane“ nobena obveznost do imetnika zadevnega kapitalskega instrumenta, ki je bil odpisan, medtem ko obveznost do njega ostane, če je v času, ko je sprejeta odločitev o reševanju, njegova terjatev „zapadla“.

24. Poleg tega je v členu 53(3) BRRD naveden tudi pojem „neporavnan znesek“, ki se ob uporabi instrumenta reševanja s sredstvi upnikov zmanjša. Ta navedba pojasnjuje, da smejo organi za reševanje pri uporabi tega instrumenta odpustiti le *neporavnane* obveznosti banke v postopku reševanja, to je dolgove, ki obstajajo, vendar še niso plačljivi (tj. zapadli). To kaže, da pojem „obračunanega“, ki se v tem kontekstu uporablja za izključitev obveznosti iz reševanja s sredstvi upnikov, nanaša na tiste obveznosti, ki jih je v trenutku odločitve o reševanju banka že prevzela in so že plačljive (tj. zapadle).

25. Obveznost, da se upnikom povrne škoda zaradi nezakonitosti, ki izhajajo iz pridobitve finančnih instrumentov, ki jih je izdala banka, ki se izpodbija pred sodiščem, je treba v trenutku sprejetja odločitve o reševanju obravnavati kot „pogojno“ obveznost banke v postopku reševanju. Preden se sodišče izreče o taki obveznosti, je njen obstoj negotov. Če pa sodišče to obveznost plačila potrdi, posledična obveznost in njena zapadlost nastopita *ex tunc*, tj. pred datumom odločitve o reševanju.

26. Ali so take „pogojne“ obveznosti „obračunane/zapadle“ v smislu BRRD, ko se sprejme odločitev o reševanju?

27. Mogoči sta dve razlagi.

28. Po eni strani se lahko omenjene obveznosti obravnavajo kot „obračunane/zapadle“, saj bi, potem ko bi jih potrdilo sodišče, obstajale in bile plačljive pred odločitvijo o reševanju. Po drugi strani se lahko glede na to, da so te obveznosti odvisne od izida sodnega postopka, štejejo za le „pogojno“ „obračunane/zapadle“ v trenutku, ko se sprejme odločitev o reševanju. Z drugimi besedami, lahko jih razumemo kot neporavnane dolgove v času reševanja, zaradi česar je mogoče šteti, da „niso obračunane/zapadle“.

[12] V nekaterih jezikovnih različicah je v členu 53(3) in členu 60(2), prvi pododstavek, točka (b), BRRD rabljen isti izraz. Tako je v angleški različici te direktive (kjer je v obeh določbah rabljen izraz *accrued*), v francoski (kjer je v obeh določbah rabljen pojem *échu*), v nemški (kjer je rabljen pojem *angefallen*), v italijanski (ki omenja pojem *maturati*) in v hrvaški (kjer je rabljen pojem *obračunati*). V drugih jezikovnih različicah sta v členu 53(3) in členu 60(2), prvi pododstavek, točka (b), BRRD rabljena različna izraza. Kot pojasnjuje predložitveno sodišče, je v španski jezikovni različici te direktive v členu 53(3) rabljen izraz *vencidas*, v členu 60(2) pa izraz *devengados*. Podobno je v nizozemski jezikovni različici v členu 53(3) te direktive rabljen izraz *vorderbaar*, v členu 60(2) pa izraz *te betalen*.

[13] Sodišče je to že ugotovilo v sodbi Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 48.

29. V sodbah Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) je Sodišče take „pogojne“ obveznosti, glede katerih je pravno sredstvo vloženo po sprejetju odločitve o reševanju, razlagalo kot nezapadle in torej zajete z odločitvijo o reševanju s sredstvi upnikov. Učinek tega pri reševanju s sredstvi upnikov je, da upniki takih „pogojnih“ obveznosti torej izgubijo terjatve proti banki v postopku reševanja. Ta izguba jasno vpliva na pravice, ki jih upnikom priznava pravo Unije, vključno s temeljno pravico do učinkovitega sodnega varstva. Kljub temu je v zadevnih sodbah Sodišče štelo, da javni interes preprečitve finančnega zloma in ohranitve finančne stabilnosti prevlada nad pravicami upnikov iz prava Unije.

30. Ob sklicevanju na ti sodbi družba Banco Santander ter španska, italijanska in portugalska vlada menijo, da obveznosti, ki bi lahko izhajale iz sodnega postopka, tudi če je ta začet *pred* reševanjem, ni mogoče šteti za „obračunane/zapadle“.

31. Pojasnjujejo, da bi te terjatve verjetno vključevale odliv sredstev iz banke v postopku reševanja in tako morda okrnile polni učinek odločitve o reševanju. V skladu s tem bi bilo treba za „obračunane/zapadle“ v smislu BRRD šteti samo terjatve ali pravice, ki so bile s sodbo pristojnega nacionalnega sodišča priznane kot zapadle pred datumom odločitve o reševanju.

32. Komisija pa zavzema nasprotno stališče. Meni, da bi moral pojem „obračunanega“, kakor je rabljen v členu 53(3) BRRD, zajemati odgovornost ali obveznost, ki je v času reševanja le „pogojno“ zapadla in ki bi jo naknadna sodba celo po sprejetju odločitve o reševanju zgolj potrdila.

33. Po mnenju Komisije tako razlago upravičuje zahteva iz člena 36 BRRD, da je vrednotenje „pošteno, preudarno in realno“. Pri takem vrednotenju bi se morale upoštevati pogojne obveznosti iz sodnega postopka, ki poteka. Poleg tega se ne bi zdelo upravičeno zavrniti povrnitev škode osebi, ki je začela sodni postopek pred trenutkom, ko je bila sprejeta odločitev o reševanju.

34. V obravnavani zadevi se torej postavlja vprašanje, ali je treba ravnovesje med interesom finančne stabilnosti in učinkovitim sodnim varstvom pravic, ki jih imajo upniki na podlagi prava Unije in za varstvo katerih so bili sodni postopki začeti, preden je bila sprejeta odločitev o reševanju, vzpostaviti enako kot takrat, ko so te tožbe vložene šele po sprejetju odločitve o reševanju.

35. To vprašanje se postavlja v obliki prošnje za smernice o tem, ali je treba „pogojne“ obveznosti, ki so ob sprejetju odločitve o reševanju že predmet sodnega postopka, šteti za „obračunane/zapadle“ v smislu BRRD. Odgovora na to vprašanje se bom lotila tako. Najprej bom pojasnila, zakaj ta predlog za predhodno odločanje štejem za dopusten (B). Kar zadeva vsebino, bom začela s kratko obnovo obrazložitve dveh sodb, v katerih je Sodišče štelo, da BRRD izključuje tožbe, vložene *po* odločitvi o reševanju (C). Nato bom obravnavala vprašanje, ali enaka obrazložitev velja tudi, če so tožbe na sodiščih vložene *pred* odločitvijo o reševanju (D). Na podlagi analize bom Sodišču predlagala, naj ugotovi, da namen okvira za reševanje, vzpostavljenega z BRRD, ne more prevladati nad pravico do učinkovitega sodnega varstva pravic potrošnikov ali vlagateljev, ki jih imajo na podlagi prava Unije, če je bila tožba v zvezi s temi pravicami vložena *pred* odločitvijo o reševanju (IV).

B. Dopustnost

36. Družba Banco Santander dvomi o dopustnosti tega predloga za predhodno odločanje. Pojasnjuje, da bi bil odgovor na vprašanji za predhodno odločanje nepomemben za rešitev spora o glavni stvari, saj naj bi se nacionalno sodišče odločilo, da opusti presojo v skladu z nacionalnim pravom, ali je tožeča stranka na prvi stopnji sploh legitimirana za začetek postopka.

37. Glede tega opozarjam, da je načeloma nacionalno sodišče odgovorno za presojo potrebnosti in upoštevnosti vprašanj za predhodno odločanje, tako da za njegova vprašanja velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko odgovor zavrne le, če je popolnoma očitno, da odgovor na vprašanje za spor o glavni stvari ne bi bil koristen. [14]

38. Kot pojasnjuje španska vlada, predložitveno sodišče potrebuje odgovor na predložena vprašanja, saj če bi Sodišče odgovorilo, da je zadevna tožba izključena z BRRD, bi moralo predložitveno sodišče zahtevek D. E. zavrniti, ne da bi bilo treba preučiti, ali je sploh imel aktivno procesno legitimacijo.

39. Torej ni nedvomno očitno, da predlog ni dopusten. Zato bi Sodišče na vprašanji predložitvenega sodišča moralo odgovoriti.

C. Prejšnji sodbi in obravnavani položaj

40. Kot sem nakazala, sta v ozadju obravnavanega predloga za predhodno odločanje sodbi Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II). V teh sodbah je Sodišče menilo, da je odločitev o reševanju banke Banco Popular učinkovala tako, da je izključila začetek sodnih postopkov, s katerimi so zadevne tožeče stranke zahtevale povrnitev škode, ki je nastala, ker ta banka ni upoštevala nekaterih standardov trženja finančnih instrumentov.

41. Zadeva, v kateri je bila izdana sodba Banco Santander (Reševanje Banco Popular), se je nanašala na ničnostno tožbo dveh fizičnih oseb, ki sta leta 2016 v okviru povečanja kapitala, ki je bilo predmet javne ponudbe za vpis, kupili delnice banke Banco Popular. Po reševanju te banke in zmanjšanju njenega osnovnega kapitala na nič leta 2018 sta ti fizični osebi trdili, da njuno prvotno soglasje k pogodbi o nakupu delnic ni veljavno med drugim zaradi nepopolnosti ali nenatančnosti spornega prospekta. V posledični prvostopenjski sodbi je nacionalno sodišče zavzelo stališče, da lahko pravila prava Unije na področju civilnopravne odgovornosti za informacije v prospektu, kot jih vsebuje direktiva o prospektu, [15] prevladajo nad načeli iz BRRD, ki urejajo reševanje kreditnih institucij. [16] Zato je sporno pogodbo o nakupu delnic razglasilo za nično in odredilo povračilo zneska/vsote, ki sta jo vložili tožeči stranki, skupaj z obrestmi. [17]

[14] Glej med drugim sodbo z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi (C-621/18, EU:C:2018:999, točke 26, 27 in 30 ter navedena sodna praksa).

[15] Direktiva 2003/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o prospektu, ki se objavi ob javni ponudbi ali sprejemu vrednostnih papirjev v trgovanje in o spremembi Direktive 2001/34/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 6, str. 356).

[16] Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točka 23.

[17] Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točka 22.

42. Sodišče te razlage ni potrdilo. V predhodni odločbi, sprejetje katere je bilo predlagano v pritožbenem postopku, je razsodilo nasprotno, da BRRD dovoljuje odstopanje od pravic, ki temeljijo na drugih instrumentih prava Unije. Pojasnilo je, da izjemnost ureditve reševanja „pomeni, da je mogoče opustiti uporabo drugih določb prava Unije, če bi te lahko odvzele polni učinek ali ovirale izvajanje postopka reševanja“.[18]

43. Zaradi zagotovitve polnega učinka postopka reševanja, ki ga predvideva BRRD, je torej delničarjem, katerih delnice so bile z odločitvijo o reševanju razveljavljene, onemogočeno vložiti tožbo za ugotovitev ničnosti ali ugotovitev odgovornosti *po* sprejetju odločitve o reševanju.

44. Opisano logiko je Sodišče s sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) razširilo na tožbe imetnikov zadolžnic, ki so bile konvertirane v delnice pred reševanjem in nato razveljavljene,[19] ter imetnikov zadolžnic, ki so bile med reševanjem konvertirane v delnice, vendar brez nadomestila prenesene na družbo Banco Santander.[20] Kakor v zadevi Banco Santander (Reševanje Banco Popular) so upniki v združenih zadevah Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) tožbe za ugotovitev ničnosti in odgovornosti vložili po reševanju, v njih pa zatrjevali nezakonitost prvotne izdaje teh finančnih instrumentov, ki so bili pozneje konvertirani v delnice.[21] Tudi v teh zadevah je Sodišče ugotovilo, da tožbe za ugotovitev odgovornosti ali razglasitev ničnosti prvotnih zadolžnic ni mogoče vložiti *po* sprejetju odločitve o reševanju.[22]

45. Položaj v obravnavani zadevi je podoben. Najbolj podoben je položaju v zadevah C-775/22 in C-779/22, prvih dveh od treh združenih zadev, v katerih je bila izdana sodba Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), saj so bile zadolžnice, katerih zakonitost D. E. prereka, konvertirane v delnice pred reševanjem banke Banco Popular. Pomembna razlika med tistima in obravnavano zadevo pa je v tem, da sta tožeči stranki v prvih dveh postopkih vložili tožbi pri sodišču šele *po* reševanju banke Banco Popular, medtem ko je D. E. tožbo vložil približno osem mesecev *pred* sprejetjem odločitve o reševanju.

46. Zato je najprej treba razumeti razloge, iz katerih je Sodišče ugotovilo, da BRRD izključuje vložitev tožb za ugotovitev ničnosti ali za ugotovitev odgovornosti po reševanju. Šele nato se lahko postavi vprašanje, ali je mogoče isto utemeljitev uporabiti tudi za položaj, ko so take tožbe vložene pred datumom odločitve o reševanju.

47. V sodbah Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) je Sodišče pojasnilo, da je odstopanje od drugih določb prava Unije, ki posameznikom dajejo pravice, mogoče v izjemnih in nujnih gospodarskih okoliščinah utemeljiti s „prevladujočim javnim interesom“ „zaradi zaščite finančne stabilnosti držav članic“.[23]

48. Sodišče je menilo, da če bi se te druge določbe prava Unije, kot je direktiva o prospektu, uporabile, bi „lahko odvzele polni učinek ali ovirale izvajanje postopka reševanja“.[24]

18 Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točka 37.

19 Tak je bil položaj v zadevah C-775/22 in C-779/22.

20 Tak je bil položaj v zadevi C-794/22.

21 Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točki 29 in 37.

22 Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točki 61 in 70.

23 Glej v tem smislu sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točka 37; ugotovitev se ponovi v sodbi Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 56.

24 Glej sodbi Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točki 37 in 40, ter Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 56.

49. Tako s tožbo za razglasitev ničnosti kot s tožbo za ugotovitev odgovornosti, če bi uspela, bi se namreč zahtevalo, da banka v postopku reševanja ali njena naslednica povrne vsa vložena sredstva ob vpisu delnic (ali zadolžnic, konvertiranih v delnice), ki pa so bile zaradi te odločitve o reševanju odpisane. Zaradi takih tožb bi po mnenju Sodišča bilo vprašljivo celotno vrednotenje, na katerem temelji odločitev o reševanju. [25]

50. Med vrednotenjem so obveznosti povračila ali plačila odškodnine, ki bi se lahko potrdile v postopkih pred sodišči, le „pogojne“ obveznosti banke v postopku reševanju, saj je njihov obstoj odvisen od izida sodnih postopkov, ki potekajo. Poleg tega v primerih, ko se sodni postopki v trenutku vrednotenja, ki služi kot podlaga za odločitev o reševanju, še niso začeli, organi za reševanje ne bi bili seznanjeni z obstojem takšnih „pogojnih“ obveznosti.

51. Tako je Sodišče menilo, da je treba „pogojne“ obveznosti, ki so predmet tožb, vloženih *po* datumu sprejetja odločitve o reševanju, razlagati, kot da „niso obračunane“ in torej kot izpolnjene za vse namene, kakor izhaja iz člena 53(3) BRRD ter posredno tudi iz člena 60(2), prvi pododstavek, te direktive. [26]

52. Uspešna tožba bi namreč učinkovala tako, da bi retroaktivno ustvarila obveznosti, ki niso bile upoštevane, ko je bila sprejeta odločitev o reševanju, in bi tako zmanjšala znesek kapitalskih instrumentov, ki so predmet reševanja s sredstvi upnikov. [27]

53. Z drugimi besedami, Sodišče je štelo, da pojem „obračunane“ obveznosti ali terjatve v smislu člena 53(3) BRRD izključuje tiste terjatve, ki bi izhajale iz uspešnih tožb, vloženih *pred* sprejetjem zadevne odločitve o reševanju. [28]

54. V zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), pa Sodišče ni bilo zaprošeno, da odloči, ali ista logika preprečuje tožbe za razglasitev ničnosti in za ugotovitev odgovornosti, ki so vložene *pred* datumom odločitve o reševanju.

55. Obveznosti banke v postopku reševanja so v takem scenariju prav tako le „pogojne“ obveznosti, saj njihov obstoj ni gotov, dokler ni znan izid sodnega postopka. Vendar v tem scenariju v času, ko se ocenjujejo obveznosti banke v postopku reševanja, postopek pred sodiščem že teče.

56. Zato ostane odprto vprašanje, ali je treba „pogojne“ obveznosti, ki so odvisne od sodnega postopka, začetega *pred* reševanjem, o katerih pa v času sprejetja odločitve o reševanju še ni bilo odločeno, šteti za „obračunane/zapadle“ v smislu BRRD.

57. Tudi če je utemeljitev v sodbah Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) pretežno uporabljiva tudi v položaju, kakršen je ta v obravnavani zadevi, po mojem mnenju obstajajo dodatni dejavniki, ki upravičujejo drugačno razlago. Tem dejavnikom se bom posvetila zdaj.

[25] Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točka 43. Podobno sodba Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 59.

[26] Glej v tem smislu sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular), točki 41 in 42.

[27] Glej v tem smislu sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 53.

[28] Glej sodbo Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točki 49 in 50.

D. Ali so „pogojne“ obveznosti, ki so predmet sodnega postopka, začetega pred odločitvijo o reševanju, „obračunane/zapadle“ ali „niso obračunane/zapadle“?

1. Namen BRRD – ali lahko zahtevki v sodnem postopku, ki še poteka, omajajo odločitev o reševanju?

58. Kot sem pojasnila, sodbi Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II) temeljita na preudarku, da bi namen BRRD – tj. zagotoviti stabilnost finančnega sistema – morda bil ogrožen, če bi se lahko vrednotenje sredstev banke, na podlagi katerega je bila sprejeta odločitev o reševanju, naknadno spremenilo s sodnim postopkom, začetim po sprejetju odločitve o reševanju.

59. Po mojem mnenju iste logike ni mogoče razširiti na „pogojne“ obveznosti, to je tiste, ki bi lahko nastale, če bi tožba, vložena pred sprejetjem odločitve o reševanju, uspela.

60. Kar zadeva vrednotenje sredstev banke v postopku reševanja, obstaja pomembna razlika med tožbami, vloženimi pred vrednotenjem, in tistimi, ki so bile vložene pozneje. Prve cenilec in tako organi za reševanje poznajo ali bi jih vsaj lahko poznali. Pozneje vloženih tožb pa cenilec ali pristojni organ ne more predvideti.

61. Ali bi ob upoštevanju te razlike razlaga takega sodnega postopka kot „obračunane/zapadle“ obveznosti ogrozila postopek reševanja in odločitvi o reševanju odvzela polni učinek?

62. Komisija trdi, da ob upoštevanju načel vrednotenja z obravnavanjem predhodnih tožb kot obračunanih/zapadlih obveznosti polni učinek postopka reševanja ne bi bil ogrožen.

63. Družba Banco Santander pa nasprotno trdi, da bi tako obravnavanje pogojnih, vendar negotovih obveznosti lahko odvračalo od nakupa banke v postopku reševanja in bi zato ogrozilo polni učinek instrumenta prodaje poslovanja, kadar je uporabljen skupaj z reševanjem s sredstvi upnikov, kot je bilo v primeru reševanja banke Banco Popular.

64. V skladu s členom 36(1) BRRD mora vsak ukrep za reševanje temeljiti na „poštenem, preudarnem in realnem vrednotenju sredstev in obveznosti“ subjekta v postopku reševanja. [29]

65. Z drugimi besedami, vrednotenje mora ustvariti realno sliko glede vprašanja, v kolikšni meri lahko „pogojna obveznost“ predstavlja izgubo sredstev banke v postopku reševanja.

66. Čeprav se pri vrednotenju subjekta v postopku reševanja ne morejo upoštevati „pogojne“ obveznosti, ki izhajajo iz sodnega postopka, ki v tistem trenutku še ni bil začet, tega ni mogoče trditi glede postopka, ki v tistem trenutku že poteka.

67. Torej, kolikor se lahko „pogojne“ obveznosti, ki so odvisne od izida sodnega postopka *v teku*, upoštevajo v trenutku reševanja, tak sodni postopek ne more omajati postopka reševanja.

[29] Poleg tega je v členu 36(3) in (4) BRRD pojasnjeno, da je „cilj vrednotenja oceniti vrednost sredstev in obveznosti“ zadevne institucije, namen pa je „v vseh primerih zagotoviti, da so vse izgube v zvezi s sredstvi institucije ali subjekta […] v celoti upoštevane v trenutku uporabe instrumentov za reševanje oziroma izvajanja pooblastila za odpis ali konverzijo ustreznih kapitalskih instrumentov“. Dalje, kot v upoštevnih delih določa člen 36(5) in (6), se vrednotenje „pripravi na podlagi preudarnih predpostavk, vključno s stopnjo neplačil in resnostjo izgub“, ter „se dopolni […] [s] posodobljeno bilanco stanja“ in „seznamom neporavnanih bilančnih in zunajbilančnih obveznosti, prikazanih v obračunih in evidencah institucije ali subjekta“.

68. Res je, da BRRD ne določa, kako se ugotovijo obveznosti, predvidene v členu 36 te direktive. [30]

69. Vendar je iz prvega poročila o vrednotenju pri reševanju banke Banco Popular z dne 5. junija 2017 razvidno, da je bilo to poročilo „pripravljeno ob upoštevanju […] metodoloških meril za vrednotenje iz poglavja II“ [31] regulativnih tehničnih standardov Evropskega bančnega organa, ki se uporabljajo. [32] V upoštevnem delu ti standardi določajo, da se „[c]enilec […] osredotoči zlasti na […] pravne spore in regulativne ukrepe, katerih pričakovani denarni tokovi so lahko odvisni od različnih stopenj negotovosti glede zneska in/ali časovnega okvira“. [33]

70. Iz drugega poročila o vrednotenju z dne 6. junija 2017, na katero se v svojih stališčih sklicuje družba Banco Santander, izhaja tudi, da so bile pri vrednotenju banke Banco Popular upoštevane ocene izgube poštene vrednosti v sodnih postopkih na podlagi „zahtevkov zaradi zavajajoče prodaje zamenljivih zadolžnic“ v njenih računovodskih izkazih. [34] Kot je razloženo v pojasnilu k tretjemu poročilu o vrednotenju, te z nizkim in visokim scenarijem vključujejo terjatve iz naslova podrejenih zadolžnic II/2012, to je prav finančnih instrumentov, ki so sporni v obravnavani zadevi. [35]

71. Družba Banco Santander trdi, da v okoliščinah izjemne nujnosti, v katerih navadno poteka reševanje, lahko nastanejo primeri, ko se vrednotenje opravi na podlagi poročila, v katerem niso upoštevani vsi sodni postopki v teku.

72. Čeprav je res mogoče, da nekateri še nerešeni sodni spori ne bodo upoštevani, je ta stopnja negotovosti očitna pri vsaki „inventuri“ in je tako verjetno del splošnega tveganja, ki ga sprejme prevzemni subjekt.

73. Poleg tega se, kot ugotavlja španska vlada, pogojne obveznosti, ki izhajajo iz sodnega postopka, kakršen je ta v obravnavani zadevi, vsaj delno odražajo v računovodskih izkazih banke, ki kotira na borzi. V zvezi s tem opažam, da iz točk 3 in 5 sklepa o reševanju izhaja, da je banka Banco Popular matična družba skupine Banco Popular in da kotira na španski borzi, tj. na reguliranem trgu

[30] Treba pa je opozoriti, da od leta 2019 Enotni odbor za reševanje objavlja okvir za vrednotenje, s katerim določi načela in metodologije za poročila o vrednotenju za sklepe o reševanju ter predpisuje, da izvajalec vrednotenja upošteva „pogojne obveznosti, povezane s sodnim postopkom“; glej Enotni odbor za reševanje, Framework for Valuation (Okvir za vrednotenje), februar 2019, str. 22, na voljo na: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2019-02-01%20Framework%20for%20Valuation.pdf.

[31] Glej Enotni odbor za reševanje, „Valuation report for the purposes of Article 20(5)(a) of Regulation (EU) No 806/2014 informing the determination of whether the conditions for resolution or the conditions for the write down or conversion of capital instruments are met“ (Poročilo o vrednotenju za namene člena 20(5), točka (a), Uredbe (EU) št. 806/2014, ki prispeva k ugotovitvi, ali so izpolnjeni pogoji za reševanje oziroma za odpis ali konverzijo kapitalskih instrumentov), 5. junij 2017, na voljo na: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/valuation_1_report_updated_on_30_10_2018.pdf (v nadaljevanju: prvo poročilo o vrednotenju), str. 1.

[32] Evropski bančni organ, „Regulatory technical standards on valuation for the purposes of resolution and on valuation to determine difference in treatment following resolution under Directive 2014/59/EU on recovery and resolution of credit institutions and investment firms (Regulativni tehnični standardi o vrednotenju za namene reševanja in o vrednotenju za določitev razlike v obravnavi po reševanju v skladu z Direktivo 2014/59/EU o sanaciji ter reševanju kreditnih institucij in investicijskih podjetij) (EBA/RTS/2017/05 in EBA/RTS/2017/06) (v nadaljevanju: tehnični standardi EBA), 23. maj 2017, na voljo na: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1853532/88566587-ff6f-4116-a08e-282eb4ea2f78/Final%20draft%20RTSs%20on%20valuation%20in%20resolution%20(EBA-RTS-2017-05%20&%20EBA-RTS-2017-06).pdf.

[33] Glej člen 8 tehničnih standardov EBA.

[34] Glej točko 2.4 začasnega poročilo o družbi Hippocrates – Scenarij prodaje poslovanja, 6. junij 2017, https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2023-08-25_BPE_%20Revised%20NCV_Valuation-2-Report.pdf (kjer družba Deloitte poudarja, da so „oceno izgube vrednosti sprejeli kot razumno, vendar smo populacijo prizadetih strank popravili navzgor, z nizkim in visokim scenarijem“). V prvem poročilu o vrednotenju z dne 5. junija 2017 ni nobenih podrobnosti o ocenah izgube vrednosti, ki bi izhajale iz sodnega spora; glej https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/valuation_1_report_updated_on_30_10_2018.pdf.

[35] Glej točko 5.11.2 dokumenta družbe Deloitte Clarification Document of valuation of difference in treatment, Banco Popular Espanol (Pojasnilo o vrednotenju različnega obravnavanja, Banco Popular Espanol), 18. december 2019, na voljo na: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/annex_ii_-_clarification_document_en.pdf.

v smislu člena 4(1), točka 14, direktive MiFID I. Na podlagi uredbe o mednarodnih računovodskih standardih morajo družbe, ki javno trgujejo na takih trgih, pripravljati konsolidirane računovodske izkaze skladno z nekaterimi mednarodnimi računovodskimi standardi,[36] ki jih Komisija sprejme v pravo Unije.[37] Med številnimi[38] standardi, ki jih je Komisija sprejela v pravo Unije do trenutka, ko je bila sprejeta odločitev o reševanju iz obravnavane zadeve, so bile posebne zahteve, da računovodski izkazi odražajo negotovost, ki izvira med drugim iz morebitnih stroškov „pravnih postopkov v teku“.[39]

74. Glede na to se mi ne zdi niti prepričljivo niti pravilno trditi, da se pravni postopek v teku, vključno s takim, ki se nanaša na zavajajočo prodajo kapitalskih instrumentov, ne bi odražal v vrednotenju banke za namene reševanja. To zlasti velja, če se vrednotenje izvede skladno z načeli „poštenega, preudarnega in realnega vrednotenja“ v smislu člena 36 BRRD.[40]

75. Zato drugače od tožb, vloženih šele po sprejetju odločitve o reševanju, glede tožb, vloženih pred tem trenutkom, ni mogoče šteti, da bi lahko izpodbile vrednotenje, na podlagi katerega je bila sprejeta odločitev o reševanju.

76. Namen BRRD torej ne zahteva, da so takšne terjatve izključene iz pojma „obračunanih/zapadlih“ obveznosti v smislu člena 53(3) in člena 60(2) te direktive.

2. Uravnoteženje namena postopka reševanja in pravice do učinkovitega sodnega varstva

77. Glede na nujnost reševanja in negotovost, ali je pri vrednotenju v takšnih okoliščinah mogoče upoštevati vse „pogojne“ obveznosti, bi lahko trdili, da se morda zdi veliko lažja rešitev, da se terjatve, ki temeljijo na sodnem postopku, ki poteka v času odločitve o reševanju, štejejo za „neobračunane/nezapadle“ in zato izpolnjene zaradi reševanja s sredstvi upnikov. Lahko se celo zgodi, da bi bili potencialni prevzemniki propadajoče banke bolj spodbujeni, da privolijo v prevzem, če bi bila sredstva, ki bi jih pridobili, brez *vsakršnih* „pogojnih“ obveznosti, vključno s tistimi, ki so odvisne od sodnih postopkov v teku. Tako bi lahko bil namen zagotovitve polnega učinka postopka reševanja bolje dosežen.

[36] Glej člen 4 Uredbe (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 609, v nadaljevanju: uredba o mednarodnih računovodskih standardih). Kakor je dalje razloženo v členu 2 te uredbe, „‚mednarodni računovodski standardi‘ pomenijo Mednarodne računovodske standarde (IAS), Mednarodne standarde za poročanje o finančnem položaju (IFRS) in pripadajoče razlage (Razlage SIC – IFRIC), poznejše spremembe teh standardov in pripadajoče razlage, prihodnje standarde in pripadajoče razlage, ki jih izda ali sprejme Uprava za mednarodne računovodske standarde (IASB)“.

[37] Glej člen 3(1) in (4) uredbe o mednarodnih računovodskih standardih.

[38] Z Uredbo Komisije (ES) št. 1126/2008 z dne 3. novembra 2008 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2008, L 320, str. 1, v nadaljevanju: Uredba (ES) št. 1126/2008) je Komisija sprejela „vse standarde, [ki] jih je predložil Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde (UOMRS), ter vsa pojasnila, ki jih je predložil Odbor za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja (OPMSRP) in so bila v Skupnosti v celoti sprejeta do 15. oktobra 2008, razen MRS 39 (v zvezi s priznavanjem in merjenjem finančnih instrumentov), katerega omejeni deli so bili izpuščeni“ (glej uvodno izjavo 2 in člen 2 navedene uredbe).

[39] Glej točko 125 člena 107 Mednarodnega računovodskega standarda 1 v Prilogi k Uredbi (ES) št. 1126/2008, kjer je – v različici, ki se je uporabljala v času odločitve o reševanju – v upoštevnem delu pojasnjeno, da merjenje „knjigovodskih vrednosti nekaterih sredstev in obveznosti do virov sredstev zahteva oceno učinkov, ki jih imajo negotovi prihodnji dogodki na omenjena sredstva in obveznosti na dan bilance stanja […] [n]a primer […] dolgoročne rezervacije, odvisne od razpleta pravnih postopkov v teku. […] Te ocene vključujejo tudi predpostavke o prilagoditvah tveganja denarnim tokovom ali diskontnim meram“. Glej tudi točko 34 Mednarodnega računovodskega standarda 11 v isti prilogi, ki se nanaša na pogodbene stroške, ki jih je treba prikazati kot odhodke, vključno „z izidom še ne rešene pravde“, in ki v skladu s točko 36 in naslednjimi Mednarodnega računovodskega standarda 37 zahtevajo določitev najboljših ocen.

[40] Kot sem pojasnila v opombi 34 zgoraj, je v primeru banke Banco Popular družba Deloitte pravzaprav prilagodila število prizadetih strank, ki je izhajalo iz takega sodnega postopka, kakršen je ta v obravnavani zadevi, in si je tako prizadevala upoštevati natančnejšo oceno izgubo poštene vrednosti.

78. Ne smemo pa pozabiti, da bi s to rešitvijo prenehale tudi tiste pravice, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, na primer direktive o prospektu in direktive MiFID I.

79. Take pravice so varovane s pravico do učinkovitega sodnega varstva, kar je splošno načelo prava Unije, ki je danes izraženo v členu 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Ta temeljna pravica vsakomur, ki trdi, da so mu bile kršene pravice, ki izhajajo iz prava Unije, zagotavlja dostop do sodišča, ki ima pristojnost, da zagotovi učinkovita pravna sredstva.

80. Družba Banco Santander ter španska, italijanska in portugalska vlada s trditvijo, da je treba sodne postopke v teku za namene BRRD obravnavati kot „neobračunane/nezapadle“ obveznosti, pravzaprav štejejo posledični poseg v pravico do učinkovitega pravnega sredstva za upravičen.

81. V sodbi Banco Santander (Resolution of Banco Popular II), izrečeni v združenih zadevah, v katerih so se tožeče stranke sklicevale med drugim na pravico do učinkovitega sodnega varstva, je Sodišče opozorilo, da ta pravica ni absolutna in je lahko omejena zaradi pomembnih splošnih interesov, kot je ohranitev finančne stabilnosti. [41]

82. Ne da bi se spuščalo v podrobnosti, je Sodišče pri svojem tehtanju menilo, da bi moral imeti interes stabilnosti finančnega sistema prednost pred učinkovito zaščito pravic, ki jih imajo vlagatelji na podlagi prava Unije. Sklicevalo se je na predhodno sodno prakso, v kateri je razsodilo, da „čeprav obstaja jasen javni interes za zagotovitev močnega in doslednega varstva vlagateljev po vsej Uniji, pa ni mogoče šteti, da ta interes v vseh okoliščinah prevlada nad javnim interesom zagotovitve stabilnosti finančnega sistema“. [42]

83. Vendar pa je v zgoraj navedeni točki Sodišče pazljivo navedlo, da ni mogoče šteti, da interes vlagateljev prevlada nad javnim interesom zagotovitve stabilnosti finančnega sistema *v vseh okoliščinah*.

84. Z obravnavanjem sodnih postopkov v teku kot „obračunanih/zapadlih“ obveznosti ta cilj finančne stabilnosti ni ogrožen enako kot z dovolitvijo tožb po odločitvi o reševanju. Pri vrednotenju, na katerem temelji odločitev o reševanju, bi namreč bilo treba upoštevati tožbe, o katerih še ni razsojeno. V tem pogledu se obravnavana zadeva opazno razlikuje od zadevnih okoliščin v sodbah Sodišča Banco Santander (Reševanje Banco Popular) in Banco Santander (Reševanje Banco Popular II).

85. Dalje, medtem ko v dveh navedenih zadevah vlagatelji niso uveljavili pravice do dostopa do sodišča, da bi zaščitili svoje pravice na podlagi prava Unije, preden je bilo vanje poseženo z odločitvijo o reševanju, je v okoliščinah obravnavane zadeve D. E. ugotovil svoje pravice in obveznosti ter ukrepal za njihovo varstvo, preden so bile okoliščine, v katerih se je znašel, spremenjene z odločitvijo o reševanju.

86. Če bi dovolili, da sama odločitev o reševanju ustavi sodni postopek v teku, bi to pomenilo znaten poseg v pravico do učinkovitega sodnega varstva. [43]

[41] Sodba Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 80.

[42] Sodba Banco Santander (Reševanje Banco Popular II), točka 81.

[43] Glej po analogiji sodbo z dne 29. aprila 2021, Banco de Portugal in drugi (C-504/19, EU:C:2021:335, točka 63).

87. Po mojem mnenju torej okoliščine v obravnavani zadevi zahtevajo, da Sodišče pripiše na eni strani večjo težo pravici vlagateljev, da svoje pravice na podlagi prava Unije učinkovito zaščitijo v sodnih postopkih, začetih pred odločitvijo o reševanju, in na drugi strani manjšo težo cilju finančne stabilnosti, saj je ta dosegljiv, tudi če ima prednost učinkovito sodno varstvo.

88. Z začetkom postopka za zaščito svojih pravic na podlagi prava Unije približno osem mesecev pred odločitvijo o reševanju in torej verjetno popolnoma neodvisno od tega poznejšega reševanja se je D. E. postavil v drugačen položaj od drugih delničarjev imetnikov podrejenih zadolžnic II/2012.[44]

89. Načelo *iura vigilantibus*, ki je spoštovano, če se še nerešenim tožbam pri tehtanju pripiše zaslužena teža, je dodaten argument za zgornjo ugotovitev, da bi, če bi Sodišče BRRD razlagalo tako, da dovoljuje retroaktivno omejitev sodnih postopkov, ki so se začeli pred sprejetjem odločitve o reševanju in takrat še potekajo, to pomenilo neupravičeno omejitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva.

90. Poleg tega bi taka rešitev povečala zaupanje v pravosodje, ki bi ga nasprotna ugotovitev lahko omajala.

91. Skratka, omejitve pravice do učinkovitega sodnega varstva pravic vlagateljev na podlagi prava Unije ni mogoče upravičiti s ciljem ohranitve finančne stabilnosti v položaju, ko je sodni postopek za zaščito pravice, ki izhaja iz prava Unije, začet pred odločitvijo o reševanju in neodvisno od nje.

3. Dodatna vprašanja

a) Kdo bi moral nositi stroške kršitve pravic, ki jih imajo po pravu Unije upniki banke v postopku reševanja?

92. Še nekaj trditev družbe Banco Santander si zasluži razmislek.

93. Trdi, da bi bilo treba še nerešene zadeve obravnavati kot obveznosti, ki niso „obračunane“, saj bi bile sicer te „pogojne“ obveznosti prenesene nanjo kot banko naslednico, čeprav ni imela nič z dejanji banke Banco Popular, ki so podlaga za sodni postopek v teku.

94. V okoliščinah obravnavane zadeve D. E. zatrjuje kršitev obvezne določbe direktive MiFID I, katere namen je zaščititi kupce finančnih instrumentov pred neustreznimi nakupi. Ta pravila vključujejo preizkus „ustreznosti“, določen v členu 19(5) direktive MiFID I, ki praviloma[45] od finančnih institucij zahteva, da pridobijo informacije o tem, ali ima stranka znanje in izkušnje, da bi razumela tveganja, povezana z investicijsko storitvijo ali transakcijo, preden se ta izvede, ter po potrebi stranko posvarijo.[46]

[44] Glej v podobnem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca J. Richarda de la Toura v zadevi Banco Santander (Resolution of Banco Popular) (C-410/20, EU:C:2021:976, točka 65) (kjer je glede zatrjevane kršitve enakosti pojasnil, da „delničarji, ki so vrednostne papirje pridobili na podlagi nepravilnega ali nenatančnega prospekta, objektivno niso v enakem položaju, če dosežejo obsodilno sodbo pred odločitvijo o reševanju ali če tožbo vložijo šele po tej odločitvi“).

[45] Glej sodbo z dne 30. maja 2013, Genil 48 in Comercial Hostelera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344, točka 31). Glej tudi točki 39 in 47 navedene sodbe, v katerih je poudarjeno, da je namen člena 19 direktive MiFID I med drugim varstvo vlagateljev.

[46] Glej člen 19(5) direktive MiFID I v povezavi z uvodnima izjavama 58 in 60 ter členoma 36 in 37 direktive o izvajanju MiFID I. Toda kot je poudarjeno v členu 36, drugi odstavek, direktive o izvajanju MiFID I, „ima investicijska družba pravico, da predpostavlja, da ima poklicna stranka potrebne izkušnje in znanje, da razume tveganja, ki jih vsebujejo navedene investicijske storitve ali transakcije ali vrste transakcij ali produktov, za katere je stranka uvrščena kot poklicna stranka“.

95. Kršitev teh pravil lahko povzroči ničnost pogodbe, s katero je bil zadevni finančni instrument kupljen, in kupcu da pravico do povračila kupnine skupaj z obrestmi ali odškodnine.

96. Po mnenju družbe Banco Santander je glede na to, da je bil D. E. v času reševanja delničar banke Banco Popular, njegovo terjatev skladno z načelom, da delničarji prvi prevzamejo izgube,[47] treba obravnavati kot neobračunano/nezapadlo in torej izpolnjeno pred prenosom morebitnih „obračunanih/zapadlih“ obveznosti na subjekt naslednik.

97. Po mojem mnenju zahtevek D. E. za povračilo ali odškodnino, ki bi bil potrjen, če bi bila njegova tožba uspešna, ne preprečuje, da se delnice, ki jih je imel pred odločitvijo nacionalnega sodišča, razveljavijo v postopku reševanja ali da se njegove zadolžnice zamenjajo za delnice in razveljavijo ali brez nadomestila prenesejo. Uspešen izid sodnega postopka v teku bi D. E. postavil v položaj drugačnega upnika. Njegova terjatev ne bi bila terjatev vlagatelja v zadolžnice, ampak bi izhajala iz zavajajoče prodaje teh zadolžnic, katerih lastnik bi prenehal biti. Obveznost družbe Banco Santander za izpolnitev te terjatve bi obstajala in bi bila plačljiva (to je bi zapadla) pred sprejetjem odločitve o reševanju, tako kot druge „obračunane/zapadle“ obveznosti.

98. Vendar družba Banco Santander meni, da je treba takšno terjatev kljub temu obravnavati kot neobračunano/nezapadlo v trenutku reševanja. Izgubo D. E. zaradi odločitve o reševanju s sredstvi upnikov naj bi bilo torej treba kategorizirati kot vrsto izgube katerega koli drugega upnika z nerešeno terjatvijo v trenutku reševanja, tj. vrsto terjatve, ki je zaradi reševanja s sredstvi upnikov izpolnjena. Taki upniki imajo pravice po načelu „noben upnik na slabšem“.[48] To načelo pomeni, da lahko upnik, za katerega se po vrednotenju in primerjavi med postopkoma (reševanjem in običajnim insolvenčnim postopkom) ugotovi, da je upravičen do poplačila svoje terjatve ali dela terjatve, na podlagi člena 75 BRRD zahteva plačilo razlike iz sheme za financiranje reševanja.[49] Po mnenju družbe Banco Santander bi torej morala biti taka obveznost vzajemna in je ne bi smela prevzeti naslednica banke v postopku reševanja. Vendar pa taka rešitev očitno D. E. ne bi omogočila povračila celotnega zneska, ki mu je dolgovan, čeprav bi bil z uspešnim izidom sodnega postopka do tega zneska upravičen.

99. Če pa bi se ta „pogojna“ odgovornost prenesla na banko naslednico, ki je v obravnavanem položaju družba Banco Santander, bi D. E. obdržal svojo celotno terjatev, če bi v sodnem postopku uspel. Ta rešitev bi bila skladna s predlaganim tehtanjem izidov v okoliščinah, v katerih je upnik vložil tožbo za zaščito svojih pravic na podlagi prava Unije, preden je bila sprejeta odločitev o reševanju.

100. Ne vidim problema s tem, da bi družba Banco Santander prevzela tako „pogojno“ obveznost pri dogovoru o prodaji poslovanja, saj je bil učinek teh obveznosti na vrednost sredstev banke Banco Popular upoštevan pri odločitvi o vrednotenju. Dejstvo, da družba Banco Santander ne more biti odgovorna za nobeno kršitev prava Unije, ki jo je morda storila banka Banco Popular pred reševanjem, ne vpliva na dejstvo, da je družba Banco Santander v okviru dogovora o reševanju prevzela določeno stopnjo poslovnega tveganja, povezanega z banko Banco Popular.

[47] Glej člen 34(1), točka (a), BRRD.

[48] Kadar se to načelo uporabi pri instrumentu reševanja s sredstvi upnikov, kot je navedeno v členu 73, točka (a), BRRD, zahteva, da „delničarji in upniki, katerih terjatve so bile odpisane ali konvertirane v lastniški delež, nimajo večjih izgub kot tisti, ki bi jih imeli, če bi institucija v postopku reševanja prenehala po običajnem insolvenčnem postopku“.

[49] Shema za financiranje reševanja je dogovor, ki ga morajo države članice vzpostaviti na podlagi člena 100 BRRD, in omogoča vzajemnost vrste finančnega bremena, navedene v členu 101 te direktive.

101. Vseeno pa nič ne nasprotuje temu, da organi za reševanje v odločitvi o reševanju predvidijo, da se take „pogojne“ obveznosti, tudi če so „obračunane/zapadle“, *ne* prenesejo na banko naslednico, ampak se, če nastanejo, namesto tega vzajemno prevzamejo v okviru sheme za financiranje reševanja ali enotnega sklada za reševanje. [50]

102. Vendar je to stvar prostega preudarka, ki se odraža v odločitvah v vsakem postopku reševanja ter pri pogajanjih med organi za reševanje in prevzemnim subjektom. Ker takšnih dogovorov ni, se družba Banco Santander po zaključku teh pogajanj z instrumentom prodaje poslovanja ne more pritoževati, da ne bi smela biti odgovorna za obveznost, preneseno nanjo v skladu z okvirom za reševanje.

103. Z drugimi besedami, trditve družbe Banco Santander, da banka naslednica ne bi smela prevzeti odgovornosti za terjatve, ki izhajajo iz sodnih postopkov proti propadli banki, čeprav je prevzemnica vedela ali bi morala vedeti za take „pogojne“ obveznosti, preden je ponudila prevzem navedene banke, ne vplivajo na moj predlog, da se sodni postopki v teku obravnavajo kot „obračunane/zapadle“ obveznosti.

b) Morebitna zloraba sodnega postopka

104. Družba Banco Santander dalje trdi, da bi razlaga, po kateri so „pogojne“ terjatve, ki so odvisne od sodnega postopka v teku, „obračunane/zapadle“ obveznosti, pri prihodnjih reševanjih povzročila položaj, v katerem bi se delničarji in upniki lahko izognili učinku instrumenta reševanja s sredstvi upnikov z začetkom sodnega postopka pred sprejetjem odločitve o reševanju. Če bi bile take prakse dovoljene, bi omejile pooblastilo organov za reševanje, da odpišejo ali zmanjšajo lastniški kapital in preostale neporavnane zneske, ko uporabijo instrument reševanja s sredstvi upnikov.

105. Res je mogoče, da bodo tisti upniki, ki predčasno izvejo za možnost odločitve o reševanju, poskušali zavarovati svoje naložbe z začetkom sodnih postopkov, ki bi, če bi jih razlagali kot „obračunane/zapadle“ obveznosti v smislu BRRD, preprečili, da bi bila njihova naložba pri uporabi instrumenta reševanja s sredstvi upnikov odpisana.

106. Čeprav možnosti tovrstnih pravnih postopkov seveda ni mogoče izključiti, pa je treba upoštevati, da uvedba sodnega postopka povzroči stroške, ki ne bodo pokriti, če tožba nima možnosti za uspeh. Poleg tega naj bi se odločitev o reševanju sprejela nujno in v tajnosti. Zato vlagatelji, tudi če domnevajo morebitno reševanje, verjetno ne poznajo njegovih podrobnosti.

107. Kljub temu bi lahko obstajal razlog, da se za „obračunane/zapadle“ štejejo samo tiste terjatve, ki so odvisne od tožb, vloženih do določenega datuma pred odločitvijo o reševanju, kot je na primer datum, ki se upošteva za namene vrednotenja propadajoče banke, na podlagi katerega se sprejme odločitev o reševanju.

108. V zvezi s tem družba Banco Santander pojasnjuje, da je pri vrednotenju družba Deloitte upoštevala stanje, kakršno je obstajalo 31. marca 2017, medtem ko je bila odločitev o reševanju sprejeta 7. junija 2017. Tako bi bilo mogoče tožbe, vložene po 31. marcu 2017, obravnavati enako kot tožbe, vložene po sprejetju odločitve o reševanju, in torej šteti, da v tistem trenutku „niso obračunane/zapadle“.

[50] Glej v tem smislu člen 76(1) in (2) uredbe o EMR.

109. Čeprav si ta argumentacija zasluži razmislek, ne vpliva na položaj D. E. v okoliščinah obravnavane zadeve, v katerih je bila njegova tožba vložena približno osem mesecev pred sprejetjem odločitve o reševanju.

110. Zato trditev družbe Banco Santander, ki temeljijo na morebitni zlorabi razlage Sodišča, po kateri se predhodne tožbe obravnavajo kot „obračunane/zapadle“ obveznosti, ni mogoče sprejeti kot dovolj pomembnih, da bi prevladale nad drugimi argumenti v prid taki razlagi.

IV. Predlog

111. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je predložilo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija), odgovori:

Člen 53(1) in (3) ter člen 60(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta v povezavi s členom 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

je treba razlagati tako, da terjatev ali pravica, ki izhaja iz sodnega postopka, ki se začne pred pristojnimi sodišči države članice proti finančni instituciji ali subjektu, preden ta postane predmet odločitve o reševanju, vendar v tistem trenutku še poteka, pomeni „obračunano“ oziroma „zapadlo“ obveznost.